

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/254/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3117221283
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 07. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2019:3117221283.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho a členiek senátu JUDr. Gabriely Janákovej a Mgr. Zuzany Holúbkovej v spore žalobcu Mesto Trenčín, so sídlom Mierové námestie 2, Trenčín, IČO: 00 312 037, proti žalovanému Old Herold Hefe s.r.o., so sídlom Bratislavská 36, Trenčín, IČO: 36 329 746, právne zastúpeného Soňou Hekelovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Znievska 44, IČO: 42 267 749, o uloženie povinnosti zdržať sa rušenia zápachom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 03. mája 2018, č.k. 21C/65/2017-190, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie r u š í v časti, v ktorej súd prvej inštancie zamietol žalobu o zdržanie sa rušenia zápachom prenikajúcim na nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu a v zrušenej časti v r a c i a na ďalšie konanie.

II. Vo zvyšnej časti, t.j. v zamietnutí žaloby o zdržanie sa rušenia zápachom prenikajúcim na rodinné domy, bytové domy a ostatné stavby postavené na pozemkoch bezprostredne susediacich s pozemkami žalobcu, rozsudok súdu prvej inštancie p o t v r d z u j e .

III. Vo výroku II. o trovách konania rozsudok súdu prvej inštancie r u š í .

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. žalobu zamietol a výrokom II. žalovanému priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd žalovanému uložil povinnosť zdržať sa rušenia zápachom nad mieru primeranú pomerom, spôsobovaným prevádzkou valcovej parnej sušiarne na výrobu práškových kvasníc v nehnuteľnosti - stavbe, budova bez súp. čísla - Droždiareň, postavená na pozemku parcely reg. "C", parc. č. 47/15 v k. ú. Ištebník, ktorý preniká na špecifikované nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu ako aj na stavby nachádzajúce sa na pozemkoch susediacich, ktoré nie sú vo vlastníctve žalobcu. Úvaha súdu v prvom rade bola zameraná na zistenie, či je žalobca v zmysle ustanovenia § 127 Občianskeho zákonníka aktívne vecne legitimovanou stranou v spore. V prejednávanej veci sa žalobca domáhal ochrany výkonu vlastníckeho práva k miestnym komunikáciám, tvrdiac, že pri ich užívaní je rušený nadmerným zápachom, vznikajúcim pri výrobe droždia. Vecnú legitimáciu v spore založil žalobca na tom, že v susedstve nehnuteľností žalovaného vlastní miestne komunikácie, konkrétne pomenované ulice, ktoré užívajú občania mesta. Súd konštatoval, že aj keď by obec za určitých okolností mohla byť žalobcom v spore takéhoto charakteru, v tomto prípade to tak nie je. Užívanie miestnych komunikácií motorovými vozidlami, vedenými prípadne aj občanmi mesta, či pešími občanmi mesta, pre prípad vybudovaných chodníkov, je náhodné a nie je možné presne vymedziť rozsah takéhoto užívania a konkrétnu skupinu občanov, ktorí sú subjektmi užívania. Ide o občasnú užívanie presne nevymedzenej veci nekvalifikovanou skupinou užívateľov. Občasných užívateľov v neurčenom rozsahu nie je možné kvalifikovať za účastníkov susedského vzťahu. Podľa súdu prvej inštancie je to situácia odlišná napríklad

normy pre zápach, tak na preukázanie prekročenia primeranej miery pomerom by podľa žalobcu bol rozhodujúci práve výsluch svedkov - občanov mesta, ktorí sú týmto zápachom obťažovaní, a prípadne miestna obhliadka. Súd však s ohľadom na právny názor o nedostatku aktívnej legitímácie nemôže bez ďalšieho dôjsť k záverom o dôkaznej núdzi na strane žalobcu.

3. K podanému odvolaniu sa písomne vyjadril žalovaný prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Vyjadril nesúhlas s argumentáciou podanou v odvolaní žalobcom, pričom považoval napadnutý rozsudok za vecne správny. Uviedol, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa vo vlastníctve žalobcu predstavujú cestné telesá (miestne komunikácie), a tak žalobca ako ich vlastník nemôže byť obťažovaný zápachom z prevádzky žalovaného, keďže tieto nehnuteľnosti nie sú a nemôžu byť užívané iným spôsobom, pri ktorom by ich vlastník mohol byť obťažovaný nad mieru primeranú pomerom. Konštatoval, že aktívne legitímovaní k podaniu žaloby by boli potenciálne občania vlastníci rodinné domy a byty v okolí prevádzky žalovaného, a nie žalobca za nich. Ďalej tvrdil, že v prípade žaloby podľa § 127 ods. 1 OZ pri posudzovaní toho, či určitá imisia prekračuje mieru primeranú pomerom je potrebné skúmať túto otázku objektívne. Preto je posúdenie charakteru pozemku podstatné z dôvodu, že žalobca založil žalobu práve na tvrdení, že je na týchto pozemkoch obťažovaný, keďže sú na týchto pozemkoch obťažovaní jeho občania. Z tohto dôvodu považoval záver súdu o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie za vecne správny. Rovnako sa stotožnil so záverom súdu ohľadom toho, že aj v prípade danosti aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, sa tento sa ocitol v dôkaznej núdzi.

4. K podanému vyjadreniu žalovaného sa písomne vyjadril žalobca. S tvrdeniami žalovaného vyjadril nesúhlas. Poukázal na § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pričom uviedol, že ani žiadne iné ustanovenie zákona nestanovuje kategórie pozemkov, na ktorých môže dochádzať k obťažovaniu zápachom a pozemkov, na ktorých k obťažovaniu nad mieru primeranú pomerom dochádzať nemôže. V ostanom sa pridržiaval názoru, že je daná jeho aktívna legitímácia, pričom nie je podstatné, či na pozemku je komunikácia, park, námestie alebo stavba vo vlastníctve mesta. Ďalej, čo sa týka jeho údajnej dôkaznej núdze, uviedol, že zápach nie je merateľnou imisiou, ako napríklad hluk, a na území SR nie sú ani určené emisné normy pre zápach. Aj v susedných krajinách, ktoré takéto limity majú určené, prebieha meranie zápachu subjektívnym spôsobom - opätovne iba posudzovaním, kedy začnú osoby v laboratóriách počas testov zápach vnímať. Z tohto dôvodu tak nie je možné nielen v tomto súdnom konaní, ale v akomkoľvek inom konaní podľa § 127 ods. 1 OZ, predmetom ktorého je ochrana pred rušením zápachom nad mieru primeranú pomerom, vychádzať z objektívne merateľných veličín, ale vždy sa bude vychádzať len zo subjektívneho názoru obťažovanej osoby. Zopakoval preto požiadavku na zrušenie napadnutého rozsudku a vrátenie veci na ďalšie konanie.

5. K podanému vyjadreniu sa písomne vyjadril žalovaný prostredníctvom svojho právneho zástupcu, pričom sa argumentačne pridržiaval podaného vyjadrenia k odvolaniu.

6. Krajský súd ako odvolací súd preskúmal vec v zmysle ust. § 379 a § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v časti týkajúcej sa nehnuteľností žalobcu zrušiť podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP a vo zvyšku týkajúcom sa susediacich nehnuteľností potvrdiť ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP.

7. Súd prvej inštancie aplikoval na posudzovaný prípad správne ustanovenie právneho predpisu, a to § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka (OZ) a správne tiež uviedol pravidlá jeho aplikácie (ods. 13. až 16. odôvodnenia). Akceptoval ochranu aj vo vzťahu k právnickej osobe a zmienil tiež podstatnú zásadu ochrany pred imisiami, spočívajúcu v tom, že mieru primeranú pomerom môžu prekračovať aj imisie nedosahujúce limity stanovené právnym predpisom.

8. Úplne správne súd prvej inštancie pripustil, že imisiami možno zasahovať aj do práv obce a obec výstižne definoval aj jej personálnou zložkou, teda osobami s trvalým pobytom v obci. Odvolací súd dopĺňa, že ľudia predstavujú ten najzákladnejší prvok obce, ktorý tvorí jej podstatu a účel.

9. Viaceré formy imisií, vrátane tu prejednávaného zápachu, pôsobia rušivo práve a len prostredníctvom ľudských zmyslov. Preto sú najmä obyvatelia obce tým prvkom, prostredníctvom ktorého možno dovodiť obťažovanie imisiami na strane obce. Neobstojí preto záver, že nedostatkom žaloby bolo nešpecifikovanie konkrétnej skupiny, ktorá je pri užívaní verejných komunikácií rušená zápachom. Žaloba je od základu postavená na tom, že zápach ruší obyvateľov mesta Trenčín, teda že oným

pomyselným „nosom“ mesta sú jeho obyvatelia. Z hľadiska vecnej legitímácie na podanie žaloby, teda z hľadiska spôsobilosti mesta byť v právnom vzťahu s pôvodcom imisií podľa § 127 ods. 1 OZ (susedský vzťah) je úplne bez významu, či je to obyvateľ Trenčína A.B. alebo obyvateľ Trenčína X.Y., prostredníctvom ktorého dovodzuje mesto rušenie zápachom. Účastníkom susedského vzťahu tu totiž nie je konkrétny obyvateľ, ale mesto. Obyvateľ mesta je len sprostredkovateľom vnemu, teda rušenia, ktoré obťažuje mesto. Preto je úplne bezvýznamné, ktorý konkrétny obyvateľ Trenčína alebo obyvatelia Trenčína tento vnem mestu sprostredkujú. Mesto Trenčín by nemohlo byť účastníkom právneho vzťahu s pôvodcom imisií podľa § 127 ods. 1 OZ, a chýbala by mu teda vecná legitímácia v spore, pokiaľ by tvrdilo, že imisie rušia obyvateľov Košíc. Tu žiaden vzťah dovodiť nemožno. Medzi ktorýmkoľvek obyvateľom mesta Trenčín a mestom Trenčín je však vzťah základnej časti celku a celku samotného. Z hľadiska spôsobilosti mesta byť účastníkom právneho vzťahu s pôvodcom imisií podľa § 127 ods. 1 OZ nie je dokonca ani významné, či mesto vníma imisie prostredníctvom jedného obyvateľa alebo prostredníctvom všetkých 54.705 obyvateľov. Otázka kvantity by mala zásadný význam až pri posudzovaní miery obťažovania, teda pri posudzovaní obsahu susedského vzťahu, ale nie pri otázke, či tu susedský vzťah byť môže alebo nie.

10. Vzhľadom na uvedené nie je správny záver súdu prvej inštancie, že na strane mesta Trenčín nie je daná vecná legitímácia byť žalobcom v danom spore, teda že mesto Trenčín nie je spôsobilé byť účastníkom právneho vzťahu s pôvodcom imisií podľa § 127 ods. 1 OZ, pokiaľ obťažovanie dovodzuje od nešpecifikovanej skupiny svojich obyvateľov. Naopak, Mesto jednoznačne môže byť účastníkom právneho vzťahu s pôvodcom imisií podľa § 127 ods. 1 OZ, pokiaľ existenciu tohto vzťahu zakladá na tvrdení, že imisie obťažujú jeho občanov na jeho území. Vzhľadom na uvedené odvolací súd napadnutý rozsudok vo vzťahu k nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalobcu zrušil a vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

11. Vo vzťahu k obťažovaniu pri užívaní rodinných domov, bytových domov a ostatných stavieb postavených na pozemkoch bezprostredne susediacich s pozemkami žalobcu odvolací súd napadnuté rozhodnutie potvrdil. Aj tieto stavby sa síce nachádzajú na území mesta, žalobca však v tejto časti nesmeroval žalobu na ochranu pri užívaní územia mesta obyvateľmi mesta, ale až na úroveň ochrany pri užívaní relatívne konkrétnych stavieb. Tam však už prekročil tenkú hranicu medzi svojim právnym vzťahom s pôvodcom imisií a právnym vzťahom užívateľov týchto stavieb s pôvodcom imisií. V tejto časti preto žalobu mohli podať užívatelia stavieb a nie mesto, ktoré v danom rozsahu nemá aktívnu vecnú legitímáciu, ako správne v tejto časti konštatoval aj súd prvej inštancie. Z hľadiska účelu podanej žaloby a tvrdeného rozsahu obťažovania sa však jedná o okrajovú otázku, významnú skôr z hľadiska precíznosti formulovania žaloby.

12. Súd prvej inštancie sa nad rámec odôvodnenia výroku rozsudku zaoberal aj otázkou dôkaznej núdze žalobcu a právnym posúdením niektorých otázok súvisiacich s imisiami. Spor správne definoval ako spor o to, či zápach produkovaný žalovaným prekračuje mieru primeranú pomerom a správne uviedol, že významné je miesto, čas a intenzita zápalu. Rozhodujúcim porovnávacím kritériom v sporoch pre obťažovanie imisiami podľa § 127 ods. 1 OZ je skutočne miera primeraná pomerom. Ako bolo uvedené, bez ohľadu na to, že imisie spĺňajú právne normy. Pri konaní inak súladnom s právom (legálna prevádzka zariadení produkujúcich imisie, súlad užívania územia a stavieb s právom a pod.) je miera primeraná pomerom v danom území v zásadnej miere definovaná obvyklým spôsobom užívania iných obdobných území a spôsobom predchádzajúceho dlhodobého užívania daného územia. Tak v oblasti obytného územia alebo historického centra dlhodobo užívaného úplne bez zápalu, bude aj slabý, nenáhodný a opakujúci sa novoprodukovaný zápach prekračovať mieru obvyklú pomerom. Obvyklé pomery tu totiž budú zápalu prosté a aj slabý, nenáhodný a opakujúci sa zápach bude pôsobiť neprimerane. Naopak, pokiaľ sa postupom času obytné územie rozšíri na takú vzdialenosť k dlhodobo prevádzkovanému objektu intenzívnej živočíšnej výroky, že zápach z tohto objektu bude v danom území cítiť, hoci intenzívne, nepôjde o obťažovanie nad mieru obvyklú pomerom.

13. Pokiaľ teda súd prvej inštancie bez toho, aby poznal mieru obvyklú pomerom, konštatoval, že relevantným by bol zápach, ktorý by výrazne obmedzil vo výkone práv (nemožnosť vetrať alebo byť na záhrade), nebolo správne jeho právne posúdenie miery obvyklej pomerom, pretože ju úplne opomenul v ním uvedenom príklade zohľadniť. Preto v ods. 23 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia aj uvedený občasný prechod zapáchajúcou ulicou, môže byť sprevádzaný obťažovaním nad mieru obvyklú pomerom. Najmä v prípade, ak tam dovtedy nebol zápach cítiť vôbec. Intenzita užívania

imisiou dotknutého priestoru je však samozrejme významná. Tvorí tiež zložku obvyklých pomerov. Pokiaľ v nefrekventovaných uliciach mesta bola dlhodobo prítomná imisia z legálneho zdroja, ktorý ju všeobecne obvykle produkuje, a táto začne byť namietaná až v súvislosti so zvýšením frekvencie užívania dotknutých ulíc, nebude toto obťažovanie presahovať mieru obvyklú pomerom, pretože bolo v danom mieste prítomné dlhodobo a je pre daný zdroj aj všeobecne typické. Uvedené príklady s obytným územím a historickým centrom, objektom živočíšnej výroby a zmenou intenzity užívania územia možno zovšeobecniť tak, že v zásade sa novší spôsob užívania musí prispôsobiť spôsobu predtým dlhodobo zavedenému a všeobecne obvyklému. To všetko samozrejme pri východisku, že všetky stretávajúce sa činnosti sú inak vykonávané plne v súlade s právom. K uvedeným všeobecným východiskám právneho posudzovania miery obvyklej pomerom je potrebné pre úplnosť dodať, že obvyklé pomery nie sú nemenné v čase. Táto zmena môže byť tak dôsledkom neustále sa zvyšujúcich nárokov na ochranu životného prostredia, ako aj dôsledkom vo faktických zmenách užívania vecí produkujúcich imisie. Typickým príkladom bol útlm živočíšnej výroby po roku 1989, kedy ukončenie tejto činnosti vo viacerých oblastiach na obdobie niekoľkých rokov, dalo vzniknúť novým (čistejším) obvyklým pomerom v daných miestach. Znovuobnovenie živočíšnej výroby už v týchto novovzniknutých pomeroch neraz predstavovalo obťažovanie nad mieru obvyklú pomerom. Všetky uvedené aspekty právneho posúdenia miery obvyklej pomerom bude potrebné zohľadniť v ďalšom konaní vo veci. Pokiaľ by pred novým rozhodnutím súdu došlo k ukončeniu produkcie namietaných imisií, závisí opodstatnenosť podanej žaloby od toho, či bude zjavné, že sa namietané imisie zo strany žalobcu budú opakovať.

14. Napokon k otázke relevantných dôkazov, ku ktorej sa obiter dictum tiež vyjadril súd prvej inštancie, odvolací súd podotýka, že skutočnosť, že sa žalobca nemôže domáhať ochrany užívateľov domov, bytov a iných stavieb, ale len ochrany svojho územia neznamená, že ako dôkaz o povahe imisií na území mesta nemôže slúžiť to, ako sú predmetné imisie vnímané pri užívaní domov, bytov a iných stavieb na území mesta. Pri tvrdenom rozsahu zápachu by z povahy tejto imisie bolo jej vnímanie na ulici a v otvorenom okne podobnej intenzity.

15. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku. Pre zrušenie podstatnej časti rozhodnutia zrušil aj výrok o trovách konania.

16. O trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí, o veci (§ 396 ods. 3 CSP).

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyselne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).